

Metody sběru dat: (rozhovory), pozorování, texty

Kvalitativní výzkum
27. dubna 2019
Eva M. Hejzlarová

1

- Domácí úkoly – reflexe
- Pozorování
- Texty
- Domácí úkoly – na příští a přespříští hodinu

2

Škola a její ředitel

- „Kvalita“
 - Podrobný popis a vysvětlení výzkumného designu a metod sběru a analýzy dat
 - Audit
 - Terénní deník
 - Rozmanitá data
 - Citace z rozhovorů
- Etika
 - Anonymizace školy a komunikačních partnerů
 - Informovaný souhlas?
 - Vztahy ve škole po zveřejnění výsledků výzkumu?

3

Zvací mail a informovaný souhlas

- Zvací mail
 - Navázat kontakt
 - Informovat
 - Motivovat/přesvědčit
 - Jak se dá přesvědčovat?
- Informovaný souhlas
 - Informace o výzkumu a anonymizace
 - Aktualizace (smyslem není zjišťovat politické přesvědčení)
 - Pravopis!!!

4

Návod k rozhovoru

- Návod = sled otázek
- Struktura - struktura
- Sugestivita otázek
- Uzavřenost otázek
- Proč?
- Často otázky na postoje (více strukturované, „dotazníkové“), bohatství a drobnokresba, která je přitom hlavním trumfem kvalitativního výzkumu, ale vzniká při popisech – viz názorná ukázka

5

- Jaké emoce jste zažíval/a v souvislosti s Vaší poslední účastí ve volbách?

X

- „Vzpomněl byste si na předvolební kampaň?“ „Bavili jste se o volbách s přáteli? (Jak?) (Došlo např. k tomu, že vaši přátelé chtěli podpořit jiné politické strany než Vy?) (Jak ta diskuze probíhala?) „Bavili jste se o volbách v rámci rodiny?“ (atd.)

6

Domácí úkol na 7. 4.

- upravit návod k rozhovoru
- pořídít rozhovor v délce trvání minimálně 40 minut a nahrát do na Gdrive (?)
- přepsat 10 souvislých minut rozhovoru (min. 15 normostran)

Následně ještě analýza
Otázky?

7

Metody sběru dat

8

Pozorování

9

Pozorování

- Relativně těžká metoda sběru dat
- Zúčastněné pozorování (participant observation)
 - dlouhodobé, systematické, reflexivní sledování probíhajících aktivit přímo ve zkoumaném terénu s cílem objevit a reprezentovat sociální život a proces
 - Výzkumník je účastníkem interakcí (ale spíše sleduje, než aby je inicioval), pozorovatelem; přítelem, cizincem, laikem

10

Pozorování

- Umožňuje:
 - zachytit, co se děje a jak vypadá daná situace
 - pochopit kontext, ve kterém se situace odehrává
 - otevřenost vůči „životu“ (vs. fenoménům popsáným v odborné literatuře)
 - zaměřit se na rutinní situace, které jinak unikají pozornosti

11

Pozorování

- Zúčastněné
 - Skryté zúčastněné pozorování (etika!)
 - Otevřené zúčastněné pozorování
- Nezúčastněné
- <https://www.youtube.com/watch?v=V9jJsFszlCE>
 - Na základě videa se pokuste formulovat, v čem spočívá náročnost pozorování.
 - Co musí být splněno, abychom mohli mluvit o vědecké metodě?

12

Pozorování

- Zúčastněné
 - Skryté zúčastněné pozorování (etika!)
 - Otevřené zúčastněné pozorování
- Nezúčastněné
- <https://www.youtube.com/watch?v=V9jJsFszlCE>
 - Na základě videa se pokuste formulovat, v čem spočívá náročnost pozorování.
 - Co musí být splněno, abychom mohli mluvit o vědecké metodě?

13

Pozorování

- Popis fyzického prostředí pozorování
- Popis sociální stránky prostředí pozorování
- Popis jednání aktérů
- Neverbální komunikace
- Přístup do terénu (access)
- Klíčové osoby
- Terénní poznámky

14

Text

15

Text

- Co všechno může být „text“ pro analýzu v rámci kvalitativního výzkumu?
 - Text
 - Veřejné dokumenty (strategie, volební programy), neveřejné dokumenty (interní zápisy z porad, soukromé dokumenty (deníky), mediální obsahy (články, rozhlasové příspěvky)
 - Vizualizace
 - Fotografie, plakáty, komiksy, videa (audiovizuál)
- Na co konkrétně je možné se zaměřit u videa?

16

Text

- Co všechno může být „text“ pro analýzu v rámci kvalitativního výzkumu?
 - Text
 - Veřejné dokumenty (strategie, volební programy), neveřejné dokumenty (interní zápisy z porad), soukromé dokumenty (deníky), mediální obsahy (články, rozhlasové příspěvky)
 - Vizualizace
 - Fotografie, plakáty, komiksy, videa (audiovizuál)
- Na co konkrétně je možné se zaměřit u videa?

17

- Výhoda textu
 - Relativně snadná dostupnost
 - Menší objem dat než u rozhovorů
- Klíčové
 - Rozhodnutí o výběru dokumentů (povaha, počet, časové rozmezí)
 - Pez.cuni.cz

18



19

• Metody sběru dat jsou: ...(1), ...(2) a ...(3).

• Na ...(1) se mi líbí (1a).

• Na ...(1) se mi nelíbí/mě odrazuje (1b).

• Na ...(2) se mi líbí (2a).

• Na ...(2) se mi nelíbí/mě odrazuje (2b).

• Na ...(3) se mi líbí (3a).

• Na ...(3) se mi nelíbí /mě odrazuje (3b).

20

• Domácí úkol na příští hodinu:

- přečíst dvě výzkumné zprávy
- přečíst tři odborné články
- přemýšlet o složení týmů a o tematickém zaměření

• Domácí úkol na přespříští hodinu (do 7. 4.):

- upravit návod k rozhovoru
- pořídit rozhovor v délce trvání minimálně 40 minut a nahrát do na Gdrive
- přepsat 10 souvislých minut rozhovoru (min. 15 normostran)

21